

Ela.

Spisal Emil Palunko.

I.

galerije so bučali okrogli akordi vojaške kapele, in v dvorani so se v sladkem šumu vrteli elegantni mladi pari. Dekletom so žarela lica, prsi so se jim nadimale, in drobne nožice v lakiranih cipelicah so se jim drsale po gladkem parketu, da so vzvibravala vršeča krila ter se opletala okoli drobnih gležnjev. Gospodom so mahljali razmršeni kodri po potnih čelih, in na ustnicah jim je poigraval samodovoljen nasmeh. Zdaj pa zdaj se je kateri nagnil k malemu ušescu svoje plesavke ter pošepetal kako poredno ljubkost. In gospodične so temneje zardevale, ustnice so se jim stresale, plesavci pa so jih še viharnejše vrteli v divjem plesu, in medsebojno drhtenje se je v lahnem razkošju izmenjavalo . . .

Devčičeva Ela je vsa razžarjena pritekla k materi.

»Mamica, mamica, prosim te, drži mi ta dva buketa!«

Temni očesci sta se ji strastno lesketali izza dolgih trepalnic, usteca so ji podrhtevala, in drobni prstiči so ji nervozno hiteli zapenjat gladke rokavice.

»Ah, ti vešča!« se je zajezila mati, ljubkujoč jo s pogledi. »Saj boš vse potrgala! Glej, kako pomilovalno te gleda gospod adjunkt!«

Toda vzhičeno dekletce je ni poslušalo; z dražestnim smehljajem se je obrnila k čakajočemu adjunktju ter se oklenila njegove desnice.

Plesali so četvorko.

Ela je bila presrečna. Kakor v sladkih sanjah so ji poskakovale vitke nožice v lahnem ritmu kadrilje. Z blaženimi pogledi je obsipavala vsakoga, kakor bi hotela celemu svetu oznaniti: »Glej, jaz sem srečna! Veseli se z menoj!« . . .

Finale!

Eline srce je bilo hitreje, kolikor urneje so se ji premikale nožice. Njen žametni pogled je božal adjunkta Lovreka, in razgreta njena ročica mu je vračala stiske.

Galop!

Kako silno ji je bilo srce v burnem plesu! Lovrek jo je strastno pritiskal k sebi, in njegove ustnice so se dotikale njenih kodrov.

»Gospodična Elica — jaz bi vas ugriznil v vaše drobceno ušesce!«

In za trenotek je čutila njegovo vroče lice na svojih razžarjenih sencih. Od razburjenosti je malce prebledela, a srce se ji je tako razkošno zasmajalo, telesce ji je tako sladko strepetalo, da je krčevito zatisnila oči. Kri ji je bušila v lica, in korzet ji je postajal pretesen.

II.

»Čirri-birri-birri, čirri-birri-birri, koko-lolo. Čirri-birri-birri, čirri...«

Njen dražestni glasek je zvonko trepetal po salonu, in njeni mehki prstiči so lahkotno priigravali akorde po klavirju. Žvrgolela je že vse popoldne kakor zaljubljen škrjanček v lepo poletno jutro. A kadar ni znala temu ali onemu napevu besed, tedaj je tiho pripevala:

»Jaz ga ljubim, ljubim . . .«

Včasih pa so ji ročice mirno obležale na slonokoščениh tipkah, glavica se ji je povescila, temnorjava očesca so se uprla v neko sanjavo daljavo, mokro svetlikajoč se izpod težkih trepalnic, in drobna nožica je le še mehanski dvigala in spuščala pedal . . . Mislila pa ni ničesar. Gledala je v daljo, in po ušesih ji je šumelo vedno isto:

»Jaz ga ljubim, ljubim . . .«

Okoli tretje ure je imel priti adjunkt Lovrek, da pojdejo skupaj na izprehod. Ela je postajala vedno bolj nestrpna.

Njena sestra, triindvajsetletna gospa Tilda Gajšekova, jo je ironski pogledovala. Sedela je pri oknu s prekrižanima nogama in pletivom v naročju. Njen krasni obrazek — popek rdeče vrtnice — z malinastimi ustnicami, svetlimi črnimi očmi, obrobjen s kodravimi temnimi lasmi, se je od časa do časa oziral na ulico za pasanti.

»Kam si danes vedno tako zamišljena, Ela?« je vprašala nagajivo.

»Oh, Bog ve kam! V tvojega moža najbrže!« In ko si je predstavljala debelega, plešastega Gajšeka s ščetinastimi brki in velikansko spodnjo čeljustjo, se je morala polglasno zasmajati. »Kako je mogoče takega dedca ljubiti?« si je dejala tiho.

»Ah, ah, gospici Eli se zljubi zbadati!«

V sobo je stopila mati.

»Tri bo ura. Odpravita se!«

»Aj, mamica!« je vzkliknila Tilda, »nekaj ti moram povedati! Ali si že slišala? Klasinčeva Olga se je zaročila z juristom Dražanom . . . Jeseni pa je delal prvi izpit in — pogorel!«

»Klasinčeva Olga?! Hm! — Ela, poišči mi moje zimske rokavice!«

»Pa našo Elo, mamica! — ali si slišala? — to so ljudje tudi že zaročili z abiturijentom Muhičem. Gospodična Elica pa jim je pokazala osla . . . Ah, njen ideal je vse kdo drugi! Visok, lep, črnih brčic, malce sentimentalen — pa zlat nanosnik seveda . . . Uhh, tale Ela, prihuljenka!«

S hodnika se je čul glas Lovrekov.

Ela je temno zardela, ko ji je stisnil roko. Le en hip mu je zalesketal njen pogled naproti, potem sta se zastrli čarni očesci s temnimi vejicami, katere so se od časa do časa dvigale z neko dražestno težkočo. Naslonila se je na klavir, z desnico nervozno prebirala tipke in z levico vejala po zraku.

Gospa mama in gospa Tilda sta ugibali z adjunktom, kak izprehod bi si izbrali. Starikavi gospe Devčičivi je igral poredno zupljiv smehlaj na ustih, kakor bi hotel opozarjati na njeno novo taštvo. Gospa Tilda pa je, koketno mežikajoč s svojimi krasnimi črnimi očmi, fiksirala mladega moža . . .

Domenili so se, da gredo pod Rožnik. —

Solnce je bleščalo na krasnem zimskem nebu in milijonkrat odsevalo iz drobnih zrcalc mladega snega. Nad hosto tam doli proti barju se je valil oblak dima, bel in svetel kakor »briljant« v postojnski jami. Izmed drevja je prisopihal notranjski vlak, in njegove šipe so strepetavale v blestečih solnčnih žarkih.

Tu pa tam se je usula kepica snega s kakega smrekovega vrha ter završela med vejami in jih otepla. V gozdu je skrivnostno šuštel in pokalo pod tajajočim se snegom stisnjeno listje in dračje.

Izmed vej košatega hrasta je sfrfetala jata vran in vreščeč legla na polje, po cestnem blatu pa so brskali in poskakovali čivkajoči vrabci . . .

Ela je postala otožna. Hodila je sama ob kraju poti in z dežnikom drezala v sneg. Zdaj pa zdaj se je sklonila in nagrabila z levico snega; mehanski ga je drobila in stiskala z zardelimi prsti. Dobro ji je del mraz, ki ji je lezel v meso in hladil vroče žile.

Zadaj so korakali mati, Tilda in Lovrek v živem razgovoru. Elo je vsaki trenotek vznemiril adjunktov živahni govor in Tildin razposajeni smeh.

»Ah, ta Tilda . . . koketa! — Brr . . . taka koketa!« In jezila se je na tihem ter namrdnila rdeča usteca.

»Toda, gospod Lovrek, kje izveste vi vse to? Haha — in vi še pravite, da smo me ženske čenče, opravljivke . . . Oh, pa da si v moški družbi kaj takega pripovedujete!« Tilda je govorila živahno, pretirano živahno, in njen smeh se je zdel Eli afektiran; a oči so ji blestele tako vroče, mameče in se vdirale tako globoko v adjunkta, kakor bi hotela, da imajo besede zanj popolnoma drug pomen.

»Saj ni ravno tako hudo, milostiva! To so pač javne tajnosti. Zakaj bi bile te samo za ženske? In vrhutega — je to imenitna zadača!«

»Haha, seveda — pikantnosti! Kako hlastate za njimi! Kakor ribe pu krušnih mrvah!«

Lovrek se je prisiljeno nasmehnil. Saj je ni poslušal; zagledal se je bil v plombo na njenem levem podočnjaku, ki se je pri pregibanju prožnih ustnic lesketala v vrsti alabastrskih zobcev.

»Apropos! Gospa dr. Krznarja še vedno ljubkuje s komijem Moravcem.«

»Seveda, seveda — parada je vedno večja!«

»To vam je mož, ta Krznar! Veste, kako je dejal gospe Juranki? — Ne, boremu komiju pa ne prodam svoje časti! Boga mi, da ne!« Gospa Tilda je oponašajoče porinila pest predse. »Hahaha, in ta revež še vedno prodaja svojo čast!«

»Ha, kdo pa je kriv, da je Moravec samo komi.«

»Da, da, če bi bil okrajni glavar . . . To bi bilo nekaj čisto drugega!« Tilda se je tako od srca smejala; da so se ji oči zasolzile . . .

Ela je bila zaostala. Hotela se je jeziti na Lovreka, Tildo, mater; hotela je, da ne bi ljubila »tega domišljavega doktorčka«, da bi ljubila četudi tistega omladnega Muhiča, njega pa prezirala, čisto navadno prezirala . . . In vendar se ji je zdelo tako naravno, da ga ljubi, da jo ljubi tudi on, da jo mora ljubiti tudi on . . .

Kako je bilo n. pr. zadnjo nedeljo!

Lovrek je bil — kakor danes — prišel, da gredo skupaj na izprehod. In primerilo se je, da sta ostala sama v sobi.

»Gospodična Ela, jaz bi imel grozno veselje, plesati en valček.« In zavrtel se je po parketu.

Pripevajoč znani »dunavski valček«, je razprl roke, kakor bi jo prosil, da zapeše z njim. Zdajci mu pade nanosnik na tla; Ela ga naglo pobere in skrije za hrbtno.

Kako iskreno se je smejala!

»Gospodična, jaz sem slep brez nanosnika, . . . Gospodična Elica!«

Ona pa je poskočila in zbežala . . . Končno jo je ujel. In ko je stala pred njim, vsa zasopla, solznih oči, je hipoma začutila na

ustnicah poljub — prvi poljub, in potem drugega, tretjega, in krog života se je je ovijala njegova krepka roka . . .

Pa ona ni bila užaljena po tem nepričakovanem napadu. »Saj to se razume! On me ljubi — in jaz ga ljubim, ljubim . . .«

»Jaz ga ljubim, ljubim . . .« Pri teh besedah ji je vedno brnel po ušesih napev onega znanega refrena: »Ti si moja Minka, moja...«

Pred Lovrekom se je čutila tako odkrita, tako domača! Najraje bi bila skočila predenj, stopila na prste, sklenila roke na hrbtu, in s tistim sladkim, naivnim nasmeškom bi mu dejala: »Ljubček — na!« In pomolila bi mu svoja dražestno nagubana usteca . . .

Sama ni vedela, kdaj se je ustavila. Oni trije so korakali enakomerno dalje. Opirajoč se ob dežnik, je narisala z desnim čreveljcem srce v sneg.

Tedaj je zaklicala mati:

»Zakaj zaostajaš, Ela?«

In v tistem hipu je prifrčala kepa snega ter ji obrsnila krilo in izpodbila dežnik.

»Kaj rišete po snegu, gospodična?« se je smejal Lovrek in tlačil novo kepo.

Ela je naglo zabrisala svoje »srce«, potem pa tudi zagrabila snega in ga vrgla v adjunkta. Gospa Tilda si je slekla rokavice in priskočila Eli na pomoč. In sempatja je celo gospa mama zalučila kepico snega v razposajenega Lovreka.

V običnem smehu je postala tudi Ela živahna in vesela. Lica so ji pordela, in njen zvonki smeh ni nehal sekundirati adjunktovim šalam . . .

In še pozno v noč, ko je že čula biti prvo in drugo uro po polnoči, in je še vedno ni preobladal spanec, ji je vriskala razigrana duša: »Jaz ga ljubim, ljubim . . .«

III.

Ela se je vračala iz šole.

V levici je nesla svojo veliko risarsko mapo, z desnico pa je graciozno privzdigovala krilo. Previdno so ji stopale nožice po blatnem trotoarju. Ljudje, ki so jo srečavali, so hodili kakor sence mimo nje.

Njen romantiški duh se je bavil s sliko, katero je zadnje dni komponirala . . .

Nizek balkon, okrašen z gostim zelenjem in cvetjem. Pod balkonom park z belimi stezicami, okroglimi gredami in košatim grmovjem . . . — Noč. Izza oblaka je ravno zalesketal mesec . . . Izmed zelenja na balkonu se je sklonila globoko čez ograjo dekliška postava v bledorumenem empirskem predpasniku. Vitke roke

je pomolila mlademu možu, ki se vzpenja z vrta proti nji. In ustnice obeh se ljubijo v dolgem poljubu . . .

Mlada umetnica je ravno premišljevala, kako podstavo bi dala svojemu junaku, da bi lažje segel do ljubice. Ali naj si prinese mizo iz vrtno lope, ali naj si privali bližnji, v visoko leseno posodo vsajeni oleander? . . .

Iz premišljevanja se je zbudila, ko je dospela do doma. V veži je srečala Hechtovo Fino iz prvega nadstropja. Morala ji je povedati, kako izvrstno se je včeraj zabavala. — Potem je naglo hitela v drugo nadstropje. Hotela je že planiti v svojo sobico, ko jo je nenadoma ustavil — Lovrekov glas. Slišati ga je bilo iz salona.

Rdečica ji je potemnila lica, in s tihimi koraki je stopila po mostovžu do vrat. Prav na lahno jih je malce odprla, in čudila se je, da ji je srce tako silno vznemirjeno.

Pri klavirju sta stala Lovrek in Tilda. Adjunkt je imel klobuk na glavi, kakor bi odhajal, in Tilda ga je nežno silila k vratom.

»Pojdi, pojdi, ljubček! Ela pride vsaki trenotek!« Mehko ga je pobožala po licu ter mu ljubko namežiknila. On pa jo je strastno privil k sebi, in njiju ustnice so se spojile v razkošen poljub . . .

»Zvečer torej v gledališču, Tilda! Gotovo!« . . .

Ela pa je bliskoma stekla po stopnicah navzdol. V obraz je bila bleda, oči so ji bile široko odprte, in prsi ji je hotelo razgnati.

V prvem nadstropju so se odprla vrata. Umazana dekla je stopila na hodnik ter stresla nekaj črez ograjo na dvorišče.

Ela se je zbegana ustavila.

Po stopnicah je že hitel Lovrek . . . In Ela se je obrnila, kakor bi ravnokar šele prihajala domov.

»Ah, klanjam se, gospodična Elica! Vi prihajate že iz šole? Kako ste spančkali, gospodična? — Zvečer pridete v gledališče seveda? Dr. Oblak nam je odstopil ložo . . . Ampak, kako ste blede, gospodična! Ali ste slabo spali? Ubožica, malo mačka imate, kaj ne da? . . . Toda oprostite, gospodična, hiteti moram! Na svidenje torej!«

Stisnil ji je ročico, katero mu je mehanski ponudila, ter odhitel. Ona pa je zadržavala sapo ter naglo stekla navzgor . . .

Mapo je vrgla na mizo, zimsko čepico na posteljo in s stisnjenimi ustnicami ter krčevito odprtimi očmi je stopila k oknu. Roke je tiščala k prsim, in blede čelo je pritislila na ledeno šipo.

Dolgo je zrla s slepim pogledom skoz okno — potem pa je težko zdihnila; oči so se ji naglo zaprle, ustnice bolestno zategnile, in izmed gostih trepalnic ji je zdrknila po licu debela solza . . .